

Категорія справи № 910/20158/14: **Господарські справи (до 01.01.2019); Майнові спори; Виконання договору кредитування; Інший спір про виконання договору кредитування.**

Надіслано судом: **05.03.2015**. Зареєстровано: **06.03.2015**. Оприлюднено: **11.03.2015**.

Дата набрання законної сили: **24.02.2015**

Номер судового провадження: **не визначено**

КИЇВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

04116 м.Київ, вул. Шолуденка, 1

(044) 230-06-58

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

"24" лютого 2015 р. Справа № 910/20158/14

Київський апеляційний господарський суд у складі колегії суддів:

головуючого: Станіка С.Р.

суддів: Гончарова С.А.

Шаптали Є.Ю.

За участю представників сторін:

Прокурор Греськів І.І.

Від позивача Грищенко А.М., Калугіна К.С.

Від відповідача Ханович К.В.

Від третьої особи Костюков Д.І.

розглянувши у відкритому судовому засіданні матеріали апеляційних скарг Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" та прокуратури Солом'янського району міста Києва на рішення господарського суду міста Києва від 11.11.2014 у справі № 910/20158/14 (суддя: Шкурдова Л.М.)

за позовом Публічного акціонерного товариства "Київський дослідний ремонтно-механічний завод",

до Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк",

третья особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

про визнання зобов'язання припиненими

ВСТАНОВИВ:

Рішенням Господарського суду міста Києва від 11.11.2014, повний текст якого складено 17.11.2014, у справі № 910/20158/14 позов ПАТ "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" до ПАТ "Брокбізнесбанк", третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні

відповідача Фонд гарантування вкладів фізичних осіб про визнання зобов'язання припиненими - задоволено повністю, визнано припиненим зобов'язання публічного акціонерного товариства "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" перед публічним акціонерним товариством "Брокбізнесбанк" за кредитним договором №22-07-980-KL від 02.04.2007 та додатковими угодами до нього, в частині заборгованості за кредитом у загальному розмірі 33966968,24 грн. з 17.09.2014; визнано припиненим іпотечний договір від 16.01.2008, укладений між публічним акціонерним товариством "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" та публічним акціонерним товариством "Брокбізнесбанк", який посвідчений приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Гончарук С.В. та зареєстрований в реєстрі за №106 з 17.09.2014; визнано припиненим договір від 01.09.2008 про внесення змін до іпотечного договору від 16.01.2008, укладений між публічним акціонерним товариством "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" та публічним акціонерним товариством "Брокбізнесбанк", який посвідчений приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Гончарук С.В. та зареєстрований в реєстрі за №2482, з 17.09.2014; визнано припиненим договір від 08.04.2010 про внесення змін до іпотечного договору від 16.01.2008, укладений між публічним акціонерним товариством "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" та публічним акціонерним товариством "Брокбізнесбанк", який посвідчений приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Гончарук С.В. та зареєстрований в реєстрі за №441 з 17.09.2014; визнано припиненим договір від 11.04.2011 про внесення змін до іпотечного договору від 16.01.2008, укладений між публічним акціонерним товариством "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" та публічним акціонерним товариством "Брокбізнесбанк", який посвідчений приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Гончарук С.В. та зареєстрований в реєстрі за №694 з 17.09.2014.

Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що спірні взаємовідносини сторін, всупереч посиланням відповідача, не підпадають під кваліфікацію "зустрічних однорідних вимог" та не призводять до порушення порядку погашення вимог кредиторів, встановленого Законом України "Про банки і банківську діяльність", адже в даному випадку має місце саме припинення спірного зобов'язання з підстав поєднання боржника і кредитора в одній особі, а не зарахування зустрічних однорідних вимог, що носить інший правовий характер. Враховуючи наведене, суд першої інстанції дійшов висновку, що у зв'язку з поєднання боржника та кредитора в одній особі, зобов'язання сторін за кредитним договором №22-07-980-KL від 02.04.2007 та додатковими угодами до нього, в частині заборгованості за кредитом у загальному розмірі 33966968,24 грн., припинилися в силу приписів ст. 606 Цивільного кодексу України, ч. 2 ст. 204 Господарського кодексу України. Внаслідок припинення зобов'язань позивача за кредитним договором №22-07-980-KL від 02.04.2007 та додатковими угодами до нього, а також припинення у зв'язку з цим вказаного договору, суд дійшов висновку, що іпотечний договір від 16.01.2008 та договори про внесення змін до нього, відповідно, також є припиненими. Також, приймаючи до уваги, що гр. Зеленський Володимир Олександрович відступив позивачу право вимоги 357 808,75 дол. (що станом 10.06.2014 становить 1 232 410,11 грн.) до Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" за договором про відкриття та обслуговування спеціального карткового рахунку № 001000000059612 від 27.04.2010, а компанія Suintalmo Holdings Ltd відступила позивачу право вимоги 2 794 555,06 дол. США (що станом на 10.06.2014 становить 32 985 589,34 грн.) до Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" за договором банківського вкладу № 13-11-2010 від 22.11.2010, позивач набув статусу кредитора відповідача в розумінні ст. 512 Цивільного кодексу України. У зв'язку з наведеним, суд першої інстанції дійшов висновку про задоволення позовних вимог.

Не погоджуючись з зазначеним рішенням суду першої інстанції відповідач звернувся до Київського апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просить рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 в справі № 910/20158/14 - скасувати, прийняти нове рішення, яким у задоволенні позовних вимог позивача відмовити в повному обсязі.

В обґрунтування доводів апеляційної скарги відповідач вказував зокрема на те, що для спірних правовідносин пріоритетними є норми Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб", а отже норми ст.606 Цивільного кодексу України застосовуватись не можуть. Нормами наведеного Закону не передбачено способу задоволення вимог кредиторів до банку шляхом поєднання боржника та кредитора в одній особі, станом на день укладення договорів відступлення права вимоги відповідач не був боржником цедентів.

Крім того, прокуратура Солом'янського району міста Києва звернулась до Київського апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просить рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 - скасувати, прийняти нове рішення, яким у задоволенні позовних вимог відмовити в повному обсязі.

Доводи апеляційної скарги зводяться до того, що висновки суду першої інстанції є помилковими, оскільки судом першої інстанції невірно застосовано до спірних правовідносин вимоги статті 606 Цивільного кодексу України, статті 204 Господарського кодексу України, ст.ст. 36, 51, 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Зокрема, судом не враховано, що зобов'язання позивача перед відповідачем за кредитним договором та зобов'язання відповідача перед позивачем, яке виникло внаслідок отримання права вимоги, є різними за юридичною природою, підставами та часом виникнення, тобто відступлення на користь позивача прав вимоги за договорами банківського вкладу та відкриття і обслуговування спеціального карткового рахунку, не привело до поєднання в одній особі боржника і кредитора за кредитним договором № 22-07-980-KL від 02.04.2007 та додатковими угодами до нього, оскільки наведені договори є різними по своїй суті, в них різний склад сторін.

Також, прокурор в апеляційній скарзі наголошував на тому, що судом першої інстанції не враховано ту обставину, що вимоги ПАТ "Брокбізнесбанк" до ПАТ "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" та вимоги останнього до ПАТ "Брокбізнесбанк" фактично, в розумінні ст. 601 Цивільного кодексу України, є зустрічними однорідними вимогами, які не підлягають зарахуванню згідно вимог статті 36 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Таким чином, судом фактично допущено зарахування зустрічних однорідних вимог у процедурі ліквідації банку, без урахування того, що для правовідносин, що виникають під час тимчасової адміністрації або ліквідації банку, яку здійснює уповноважена особа Фонду, пріоритетними є норми Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Відповідно до автоматичного розподілу справ між судьями апеляційну скаргу ПАТ "Брокбізнесбанк" на рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 у справі №910/20158/14 передано на розгляд судді Київського апеляційного господарського суду Станіку С.Р., для розгляду апеляційної скарги сформовано колегію суддів у складі: головуєчий суддя: Станік С.Р., судді: Власов Ю.Л., Корсакова Г.В.

Відповідно до автоматичного розподілу справ між судьями апеляційну скаргу прокуратури Солом'янського району міста Києва на рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 у справі № 910/20158/14 передано на розгляд судді Київського апеляційного господарського суду Станіка С.Р.

Розпорядженням секретаря судової палати Київського апеляційного господарського суду від 19.12.2014 для розгляду справи № 910/20158/14 в зв'язку з перебуванням судді Власова Ю.Л. у відпустці, сформовано колегію суддів у складі: головуєчий суддя: Станік С.Р., судді: Корсакова Г.В., Шаптала Є.Ю.

Ухвалою Київського апеляційного господарського суду від 19.12.2014 справу № 910/20158/14 прийнято до розгляду колегією суддів у складі: головуєчий суддя: Станік С.Р., судді: Корсакова Г.В., Шаптала Є.Ю., прийнято апеляційну скаргу прокуратури Солом'янського району міста Києва на рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 до спільного розгляду в одному провадженні разом з апеляційною скаргою ПАТ "Брокбізнесбанк" та призначено до розгляду на 21.01.2015.

13.01.2015 від ПАТ "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" через канцелярію Київського апеляційного господарського суду надійшов відзив на апеляційні скарги ПАТ "Брокбізнесбанк" та прокуратури Солом'янського району міста Києва на рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 у справі № 910/20158/14.

У письмовому відзиві на апеляційні скарги ПАТ "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" посилялось на те, що припинення зобов'язань в порядку статті 606 Цивільного кодексу України є самостійними правовідносинами сторін, які не залежать від черговості задоволення вимог кредиторів, встановленої Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Крім того, норми наведеного Закону не містять заборони на припинення зобов'язань у зв'язку з поєднанням

боржника і кредитора банку в одній особі на стадії ліквідації банку. Таким чином, зобов'язання позивача перед відповідачем по поверненню кредитних коштів є припиненими, у зв'язку з чим згідно ст. 593 Цивільного кодексу України, статті 28 Закону України «Про заставу», статті 17 Закону України «Про іпотеку» зобов'язання сторін за договорами іпотеки та застави також є припиненими, оскільки останні укладені з метою забезпечення виконання кредитних зобов'язань за кредитним договором №22-07-980-KL від 02.04.2007 та додатковими угодами до нього.

20.01.2015 через канцелярію Київського апеляційного господарського суду від Фонду гарантування вкладів фізичних осіб надійшов відзив на апеляційні скарги, в якому Фонд просив суд апеляційної інстанції скасувати рішення суду першої інстанції як таке, що прийнято з порушенням норм матеріального та процесуального права. Зокрема, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб вказував на те, що суд першої інстанції припиняючи право вимоги ПАТ "Брокбізнесбанк" за кредитним договором №22-07-980-KL від 02.04.2007 та додатковими угодами до нього допустив зарахування зустрічних однорідних вимог у процесі ліквідації банку, що є порушенням ст.ст. 36, 51, 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Таким чином, фактично відбулось порушення черговості вимог кредиторів.

В судовому засіданні 21.01.2015 оголошено перерву до 10.02.2015.

У судовому засіданні 10.02.2015 представник позивача заперечував проти апеляційних скарг, просив апеляційні скарги залишити без задоволення, а рішення без змін.

У судовому засіданні 10.02.2015 представник відповідача надав пояснення по справі.

У судовому засіданні 10.02.2015 прокурор підтримав доводи апеляційної скарги та просив рішення скасувати і прийняти нове, яким у позові відмовити.

Представник третьої особи в судовому засіданні 10.02.2015 надав пояснення по суті спору.

В судовому засіданні 10.02.2015 було оголошено перерву до 13.02.2015.

Розпорядженнями Секретаря судової палати Київського апеляційного господарського суду від 13.02.2015, у зв'язку з перебуванням судді Корсакової Г.В. у відпустці, справу 910/20158/14 передано на розгляд колегії суддів у складі: головуєчий суддя Станік С.Р., судді Шаптала Є.Ю. та Гончаров С.А. для розгляду апеляційних скарг ПАТ "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" та прокуратури Солом'янського району міста Києва.

Ухвалою Київського апеляційного господарського суду від 13.02.2015 справу № 910/20158/14 прийнято до провадження колегії суддів у складі: головуєчий суддя Станік С.Р., судді Шаптала Є.Ю. та Гончаров С.А.

Прокурор в судовому засіданні 13.02.2015 вимоги апеляційної скарги підтримав, просив суд апеляційну скаргу - задовольнити, рішення суду першої інстанції скасувати та прийняти нове, яким в задоволенні позовних вимог відмовити повністю.

Представник відповідача в судовому засіданні 13.02.2015 вимоги апеляційної скарги підтримав, просив суд апеляційну скаргу - задовольнити, рішення суду першої інстанції скасувати та прийняти нове, яким в задоволенні позовних вимог відмовити повністю.

Представник позивача в судовому засіданні 13.02.2015, із врахуванням, поданих в процесі провадження, відзивів на апеляційні скарги прокуратури та ПАТ "Брокбізнесбанк", проти доводів апеляційної скарги - заперечував, вказував на те, що рішення суду першої інстанції винесено з дотриманням норм матеріального та процесуального права і підстави для його скасування - відсутні.

Представник третьої особи в судовому засіданні 13.02.2015 підтримав доводи, викладені в апеляційних скаргах прокуратури та ПАТ "Брокбізнесбанк", з урахуванням поданого Фондом гарантування вкладів фізичних осіб відзиву на апеляційні скарги, в якому Фонд гарантування вкладів фізичних осіб просив суд апеляційні скарги - задовольнити, рішення суду першої інстанції скасувати та прийняти нове, яким в задоволенні позовних вимог відмовити повністю.

В судовому засіданні 13.02.2015 судом оголошено перерву до 24.02.2015.

В судове засідання 24.02.2015 з'явилися прокурор, представники позивача, відповідача та третьої особи, які підтримали свої пояснення по суті спору, оголошені в минулих судових засіданнях.

Статтею 99 Господарського процесуального кодексу України визначено, що в апеляційній інстанції справи переглядаються за правилами розгляду цих справ у першій інстанції з урахуванням особливостей, передбачених у цьому розділі. Апеляційний господарський суд, переглядаючи рішення в апеляційному порядку, користується правами, наданими судом першої інстанції.

Згідно з статтею 101 Господарського процесуального кодексу України, у процесі перегляду справи апеляційний господарський суд за наявними у справі і додатково поданими доказами повторно розглядає справу. Додаткові докази приймаються судом, якщо заявник обґрунтував неможливість їх подання суду першої інстанції з причин, що не залежали від нього. Апеляційний господарський суд не зв'язаний доводами апеляційної скарги і перевіряє законність і обґрунтованість рішення місцевого господарського суду у повному обсязі. В апеляційній інстанції не приймаються і не розглядаються вимоги, що не були предметом розгляду в суді першої інстанції.

Розглянувши доводи апеляційної скарги, перевіrivши матеріали справи, дослідивши докази, проаналізувавши правильність застосування судом першої інстанції норм законодавства, оцінивши наявні у справі докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді в судовому засіданні всіх обставин справи в їх сукупності, та враховуючи, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, Київський апеляційний господарський суд вважає, що апеляційна скарга не підлягає задоволенню, а рішення місцевого господарського суду має бути залишено без змін, виходячи із наступного.

02.04.2007 між відповідачем - Акціонерним банком «Брокбізнесбанк» (який в подальшому змінив назву на Публічне акціонерне товариство «Брокбізнесбанк») та позивачем - Відкритим акціонерним товариством "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" (яке в подальшому змінило назву на Публічне акціонерне товариство «Київський дослідний ремонтно-механічний завод») був укладений кредитний договір №22-07-980-KL (далі - Кредитний договір) відповідно до умов якого відповідач надав позивачу відкличну кредитну лінію у розмірі 4 000 000,00 грн. на строк з 02.04.2007 до 02.04.2009 зі сплатою 15% річних.

Додатковими угодами №1 від 02.04.2007, №2 від 05.04.2007, №3 від 28.04.2007, №4 від 14.05.2007, №6 від 23.05.2007, №7 від 24.05.2007, №8 від 29.05.2007, №9 від 21.06.2007 до Кредитного договору підтверджується факт надання кредитних траншів в межах відкритої кредитної лінії.

З 16.07.2007 по 29.03.2010 розмір кредитної лінії неодноразово змінювався, а саме: додатковою угодою №10 від 16.07.2007 було збільшено розмір кредитної лінії до 4907000,00 грн.; додатковою угодою №12 від 16.01.2008 було збільшено розмір кредитної лінії до 30000000,00 грн.; додатковою угодою №15 від 22.08.2008 було збільшено розмір кредитної лінії до 33000000,00 грн.; додатковою угодою №17 від 29.03.2010 розмір кредитної лінії було встановлено в сумі 32 900 000,00 грн.

Також протягом дії Кредитного договору неодноразово змінювався розмір відсотків за користування кредитом з 15% до 22%, що підтверджується додатковими угодами до Кредитного договору №13 від 22.04.2008, №14 від 22.07.2008, №15 від 22.08.2008, №22 від 08.08.2011, №23 від 13.10.2011, №24 від 01.03.2012.

Крім цього, додатковими угодами до Кредитного договору неодноразово змінювався термін користування кредитними коштами, зокрема, додатковою угодою №24 від 01.03.2012 - до 31.12.2014.

16.01.2008 відповідачем - Акціонерним банком «Брокбізнесбанк» (який в подальшому змінив назву на Публічне акціонерне товариство «Брокбізнесбанк») та позивачем - Відкритим акціонерним товариством "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" (яке в подальшому змінило назву на Публічне акціонерне товариство «Київський дослідний ремонтно-механічний завод») був укладений іпотечний договір який посвідчений приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Гончарук С.В. та зареєстрований в реєстрі за №106, відповідно до умов п.1.1 якого позивач як

іпотекодавець з метою забезпечення основного зобов'язання, що випливає з Кредитного договору передає в іпотеку, а іпотекодержатель приймає в іпотеку предмет іпотеки - майновий комплекс, загальною площею 18517,1 кв.м., що знаходиться за адресою: м.Київ, вул. Ушинського, 40.

В подальшому 01.09.2008, 08.04.2010, 11.04.2011 між позивачем та відповідачем були укладені договори про внесення змін до іпотечного договору від 16.01.2008 в яких змінювались розміри основного зобов'язання відповідно до внесених змін до Кредитного договору.

Також, як зазначено позивачем та документально не спростовано учасниками процесу ні під час вирішення спору в суді першої інстанції, ні під час апеляційного провадження у справі, станом на 10.07.2014 залишок несплаченої заборгованості позивача перед відповідачем за кредитним договором, становить загальну суму у розмірі 33 966 968,24 грн.

Так, згідно довідки ПАТ «Брокбізнесбанк» № 2480д-010-05 від 30.07.2014, станом на 10.07.2014 заборгованість ПАТ «Київський дослідний ремонтно-механічний завод» за кредитним договором №22-07-980-KL від 02.04.2007 складає: строкова заборгованість за сумою кредиту - 32 210 000,00 грн., прострочена заборгованість за сумою кредиту - 75 000,00 грн., строкова заборгованість за нарахованими до сплати відсотками - 521 037,26 грн., прострочена заборгованість за нарахованими до сплати відсотками - 1 160 930,98 грн., що загалом складає 33 966 968,24 грн.

Таким чином, суд апеляційної інстанції зазначає, що заборгованість позивача за кредитним договором №22-07-980-KL від 02.04.2007 в сумі 33 966 968,24 грн. є непогашеною, а тому позивач по відношенню до відповідача є боржником, у якого наявне непогашене грошове зобов'язання в сумі 33 966 968,24 грн.

28.02.2014 виконавчою дирекцією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб прийнято рішення № 9 "Про виведення з ринку та здійснення тимчасової адміністрації", відповідно до якого на підставі постанови Правління Національного банку України від 28 лютого 2014 року № 107 "Про віднесення Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" до категорії неплатоспроможних", керуючись п. 2 ч. 5 ст. 12 та ст. 34 Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" розпочато процедуру виведення Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" з ринку та запровадження в ньому тимчасової адміністрації на період з 03.03.2014 до 02.06.2014.

Постановою Національного банку України № 339 від 10.06.2014 відкликано банківську ліцензію Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" та розпочато ліквідацію останнього.

Рішенням Виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб № 45 від 11.06.2014 розпочато ліквідацію Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" з відшкодуванням з боку Фонду гарантування вкладів фізичних осіб коштів за вкладами з 11.06.2014 та призначено уповноваженою особою на ліквідацію провідного професіонала з питань врегулювання неплатоспроможності банків відділу запровадження процедури тимчасової адміністрації та ліквідації департаменту врегулювання неплатоспроможності банків Куреного Олександра Вікторовича на період з 11.06.2014 р. до 10.06.2015.

Відповідно до пункту 4.21 Положення про виведення неплатоспроможного банку з ринку, затвердженого рішенням Виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 05.07.2012 № 5, вимога, заявлена в іноземній валюті, включається до реєстру вимог у національній валюті в сумі, визначеній за офіційним курсом, встановленим НБУ на дату прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку.

22.11.2010 між компанією Syntalmo Holdings Ltd, як вкладником, та ПАТ «Брокбізнесбанк» було укладено договір банківського вкладу, згідно якого вкладник розмістив на депозитному рахунку в банку грошові кошти в сумі 10 000 000 дол. США.

27.04.2010 між гр. Зеленським Володимиром Олександровичем, як власником рахунку, та ПАТ «Брокбізнесбанк» було укладено договір № 001000000059612 про відкриття та обслуговування спеціального карткового рахунку, на якому вкладник розмістив грошові кошти, залишок яких складав на кінець звітного періоду 375 003,82 дол. США.

Крім того, відповідно до ч.5 ст. 45 Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" протягом 30 днів з дня опублікування відомостей про відкликання банківської ліцензії, ліквідацію банку та призначення уповноваженої особи Фонду кредитори мають право заявити уповноваженій особі Фонду про свої вимоги до банку.

Згідно з п. 1 ч. 2 статті 46 Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб", з дня призначення уповноваженої особи Фонду строк виконання всіх грошових зобов'язань банку вважається таким, що настав.

На виконання вказаних приписів Закону, 09.07.2014 компанія Cyntalmo Holdings Ltd направила до відповідача заяву про задоволення вимог кредитора на суму 10102698,63 доларів США, яка прийнята та зареєстрована за вх. № 4203 від 10.07.2014, а 10.07.2014 громадянин України Зеленський В.О. направила до відповідача заяву про визнання вимог кредитора на суму 375 003,82 доларів США, яка прийнята та зареєстрована за вх. № 12360-фіз від 10.07.2014, тобто вказаними особами було реалізовано право щодо пред'явлення відповідачу грошових вимог, які не були ним погашені.

В свою чергу, 03.09.2014 між позивачем, як цесіонарієм, та компанією Cyntalmo Holdings Ltd, як цедентом, було укладено договір про відступлення права вимоги № 7, згідно якого цедент відступив право вимоги до відповідача на суму 2 794 555,06 доларів США, що за курсом Національного банку України станом на 10.06.2014 (тобто станом на день відкликання банківської ліцензії) становить 32 985 589,34 грн., і яке було передано за відповідним актом приймання - передачі від 03.09.2014 разом з відповідними підтверджуючими документами (договором, випискою банку по залишках грошових коштів на суму 10 102 698,63 дол. США, заявою про задоволення вимог від 09.07.2014).

Так, п. 1.1, 1.2 договору про відступлення права вимоги № 7 від 03.09.2014 визначено, що цедент передає, а цесіонарій приймає право вимоги 2 794 555,06 доларів США за договором банківського вкладу № 13-11-2010 від 22.11.2010, який укладений між компанією Cyntalmo Holdings Ltd, як вкладником, та ПАТ «Брокбізнесбанк».

03.09.2014 компанія Cyntalmo Holdings Ltd звернулася до Публічного акціонерного товариство "Брокбізнесбанк" із повідомленням про відступлення права вимоги в сумі 2 794 555,06 доларів США за договором про відступлення права вимоги № 7 від 03.09.2014.

20.08.2014 між громадянином України Зеленським Володимир Олександровичем, як цедентом, та позивачем, як цесіонарієм, було укладено договір відступлення права вимоги № 22, відповідно до умов якого цедент відступив позивачу право вимоги до відповідача на суму 104 410,38 доларів США, що за курсом Національного банку України станом на 10.06.2014 (тобто станом на день відкликання банківської ліцензії) становить 1 232 410,11 грн., і яке було передано за відповідним актом приймання - передачі від 20.08.2014 разом з відповідними підтверджуючими документами (договором, випискою банку по залишках грошових коштів на суму 375 003,82 дол. США, заявою вх. № 12360-фіз від 10.07.2014).

Так, п. 1.1, 1.2 договору про відступлення права вимоги № 22 від 20.08.2014 визначено, що цедент передає, а цесіонарій приймає право вимоги 2 794 555,06 доларів США за договором банківського вкладу № 13-11-2010 від 22.11.2010, який укладений між компанією Cyntalmo Holdings Ltd, як вкладником, та ПАТ «Брокбізнесбанк».

20.08.2014 громадянин України Зеленський В.О. звернувся до Публічного акціонерного товариство "Брокбізнесбанк" із повідомленням про відступлення права вимоги в сумі 104 410,38 доларів США за договором про відступлення права вимоги № 22 від 20.08.2014.

Також, 16.09.2014 позивач направила уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «Брокбізнесбанк» заяву № 07/00-013648 (направлення підтверджується фіскальним чеком поштової установи № 9484 від 17.09.2014, описом вкладення у лист та повідомленням про вручення), в якій на підставі статті 606 Цивільного кодексу України заявив про припинення грошових зобов'язань у зв'язку з поєднанням боржника і кредитора в одній особі (в особі позивача).

Таким чином, позивач наголошував на тому, що ним внаслідок укладення договорів про відступлення прав вимоги № 7 від 03.09.2014 та № 22 від 20.08.2014 набуто право вимоги до відповідача на загальну суму 34 217 999,45 грн.(32 985 589,34 грн. - за договором відступлення права вимоги від 03.09.2014, 1 232 410,11 грн. - за договором відступлення права вимоги від 20.08.2014). А оскільки лишок несплаченої заборгованості позивача перед відповідачем становить загальну суму у розмірі 33 966 968,24 грн., позивач наголошує на тому, що згідно статті 606 Цивільного кодексу України та статті 204 Господарського кодексу України у правовідносинах між позивачем та відповідачем відбулось поєднання в особі позивача боржника і кредитора банку в грошовому зобов'язанні, а отже грошове зобов'язання позивача перед відповідачем у розмірі 33 966 968,24 грн. є припиненим, як і іпотечний договір від 16.01.2008 із договорами про внесення змін до нього, оскільки ним забезпечується виконання саме цього грошового зобов'язання.

Проте, відповідач, прокурор та третя особа не погоджуються з твердженнями позивача про застосування до спірних правовідносин сторін статті 606 Цивільного кодексу України та статті 204 Господарського кодексу України, оскільки для спірних правовідносин пріоритетними є норми Закону України " Про систему гарантування вкладів фізичних осіб", якими не передбачено способу задоволення вимог кредиторів до банку шляхом поєднання боржника та кредитора в одній особі.

Судом апеляційної інстанції встановлено, що правовідносини сторін стосовно зобов'язань за кредитним договором регулюються Цивільним та Господарським кодексами України.

Статтею 509 Цивільного кодексу України передбачено, що зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Згідно ст. 173 Господарського кодексу України, господарським визнається зобов'язання, що виникає між суб'єктом господарювання та іншим учасником (учасниками) відносин у сфері господарювання з підстав, передбачених цим Кодексом, в силу якого один суб'єкт (зобов'язана сторона, у тому числі боржник) зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо), або утриматися від певних дій, а інший суб'єкт (управнена сторона, у тому числі кредитор) має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку.

За змістом частини першої статті 193 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання та інші учасники господарських відносин повинні виконувати господарські зобов'язання належним чином відповідно до закону, інших правових актів, договору, а за відсутності конкретних вимог щодо виконання зобов'язання - відповідно до вимог, що у певних умовах звичайно ставляться. Аналогічні положення містяться у статтях 525, 526 Цивільного кодексу України.

Відповідно до приписів статті 526 Цивільного кодексу України зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться.

Частиною першою статті 530 Цивільного кодексу України передбачено, якщо у зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін).

Згідно статті 629 Цивільного кодексу України, договір є обов'язковим для виконання сторонами.

Згідно зі статтею 1046 Цивільного кодексу України за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості. Договір позики є укладеним з моменту передання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками.

Частиною 1 статті 1048 Цивільного кодексу України передбачено, що позикодавець має право на одержання від позичальника процентів від суми позики, якщо інше не встановлено договором або законом. Розмір і порядок одержання процентів встановлюються договором.

Відповідно до частини першої статті 1049 Цивільного кодексу України, позичальник зобов'язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані йому позикодавцем) у строк та в порядку, що встановлені договором.

Згідно з п.1 ч.1. ст. 512 Цивільного кодексу України кредитор у зобов'язанні може бути замінений іншою особою внаслідок передання ним своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги).

Відповідно до ст. 514 Цивільного кодексу України до нового кредитора переходять права первісного кредитора у зобов'язанні в обсязі і на умовах, що існували на момент переходу цих прав, якщо інше не встановлено договором або законом.

Частиною 1 ст. 517 Цивільного кодексу України передбачено, що первісний кредитор у зобов'язанні повинен передати новому кредиторіві документи, які засвідчують права, що передаються, та інформацію, яка є важливою для їх здійснення.

Таким чином, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що внаслідок укладення позивачем договорів про відступлення прав вимоги від 03.09.2014 та від 20.08.2014, саме до позивача в порядку ст.ст. 512, 514, 517 Цивільного кодексу України перейшло право вимоги до відповідача в межах грошової суми 34 217 999,45 грн. (32 985 589,34 грн. - за договором відступлення права вимоги від 03.09.2014, 1 232 410,11 грн. - за договором відступлення права вимоги від 20.08.2014), а тому позивач набув прав та обов'язків кредитора по відношенню до відповідача в межах грошової суми 34 217 999,45 грн.

Статтею 606 Цивільного кодексу України передбачено, що зобов'язання припиняється поєднанням боржника і кредитора в одній особі.

Відповідно до ч. 2 ст. 204 Господарського кодексу України господарське зобов'язання припиняється у разі поєднання управненої та зобов'язаної сторін в одній особі.

Статтею 1 Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" встановлено, що його метою є захист прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри до банківської системи України, стимулювання залучення коштів у банківську систему України, забезпечення ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків. Відносини, що виникають у зв'язку із створенням і функціонуванням системи гарантування вкладів фізичних осіб, виведенням неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків, регулюються цим Законом, іншими законами України, нормативно-правовими актами Фонду та Національного банку України.

За приписами п.п. 6, 16 ст. 2 Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб", тимчасова адміністрація - процедура виведення банку з ринку, що запроваджується Фондом стосовно неплатоспроможного банку в порядку, встановленому цим Законом. Ліквідація банку - процедура припинення банку як юридичної особи відповідно до законодавства.

Частиною 5 статті 36 Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" визначено, що під час тимчасової адміністрації не здійснюється: задоволення вимог вкладників та інших кредиторів банку; примусове стягнення коштів та майна банку, звернення стягнення на майно банку, накладення арешту на кошти та майно банку; нарахування неустойки (штрафів, пені), інших фінансових (економічних) санкцій за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань перед кредиторами та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів); зарахування зустрічних однорідних вимог, якщо це може призвести до порушення порядку погашення вимог кредиторів, встановленого цим Законом.

З урахуванням наведеного, суд апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що норми ст. 606 Цивільного кодексу України та ч. 2 ст. 204 Господарського кодексу України носять імперативний характер, а тому за правилами наведених норм, зобов'язання припиняється поєднанням боржника і кредитора в одній особі, незалежно від наявності ліквідаційних процедур, а лише за наявності факту такого поєднання.

Водночас, суд апеляційної інстанції також погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що внаслідок набуття позивачем прав та обов'язків кредитора Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" на суму 34 217 999,45 грн. (32 985 589,34 грн. - за договором відступлення права вимоги від 03.09.2014, 1 232 410,11 грн. - за договором відступлення права вимоги від 20.08.2014), між сторонами виникли правовідносини, які містять одні і ті ж зобов'язання сторін один до одного, а саме - грошові зобов'язання

Таким чином, доводи прокуратури, відповідача та третьої особи щодо неможливості припинення зобов'язань через процедуру ліквідації банку - суд апеляційної інстанції відхиляє як необґрунтовані, та погоджується з судом першої інстанції про те, що припинення зобов'язання є самостійною правовою підставою та самостійним інститутом, що визначено в ст. 606 Цивільного кодексу України та ст. 204 Господарського кодексу України та не залежить від черговості задоволення вимог кредиторів, встановленої Законом України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб".

Протилежних положень Закон України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" не містить.

Крім того, суд апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції, що Закон України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб", який є спеціальним законом, що визначає процедуру ліквідації банків, хоча і не передбачає, але й не містить у собі заборони на припинення зобов'язань у зв'язку з поєднанням боржника і кредитора банку в одній особі на стадії ліквідації банку.

Аналогічні правові висновки викладено в постановках Вищого господарського суду України від 22 лютого 2012 року у справах № 33/206 та № 33/207, а також в ухвалі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 24 вересня 2014 року у справі № 6-17645св14.

Отже, вищенаведене спростовує твердження відповідача, третьої особи та прокурора.

При цьому, колегія суддів апеляційної інстанції погоджується з судом першої інстанції, що спірні взаємовідносини сторін всупереч посиланням відповідача не підпадають під кваліфікацію "зустрічних однорідних вимог" та не призводять до порушення порядку погашення вимог кредиторів, встановленого Законом України «Про банки і банківську діяльність», адже в даному випадку має місце саме припинення спірного зобов'язання з підстав поєднання боржника і кредитора в одній особі, а не зарахування зустрічних однорідних вимог, що носить інший правовий характер.

Крім того, суд апеляційної інстанції зазначає, що Законом України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" передбачено підстави та процедуру повернення грошових коштів на користь особи у випадку тимчасово адміністрації та ліквідації банку, проте, у спірних правовідносинах, які виникли між позивачем та відповідачем, вимоги про повернення грошових коштів шляхом їх стягнення або іншим шляхом, які б передбачали безпосередню передачу позивачу коштів, право вимоги яких позивач отримав внаслідок укладення відповідних правочинів (32 985 589,34 грн. - за договором відступлення права вимоги від 03.09.2014, 1 232 410,11 грн. - за договором відступлення права вимоги від 20.08.2014) - ним не заявлялись, оскільки позивач заявив саме про припинення зобов'язання внаслідок поєднання боржника і кредитора в одній особі, що узгоджується з приписами статті 606 Цивільного кодексу України та не суперечить приписам Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб".

Таким чином, оскільки позивач є боржником відповідача за грошовими зобов'язаннями на суму 33 966 968,24 грн., а відповідач, в свою чергу, є боржником позивача за грошовими зобов'язаннями на суму 34 217 999,45 грн., а тому суд апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що у зв'язку з поєднання боржника та кредитора в одній особі, зобов'язання сторін за кредитним договором припинилися в силу приписів ст. 606 Цивільного кодексу України та ч. 2 ст. 204 Господарського кодексу України.

Відповідно до ч.1 ст. 575 Цивільного кодексу України іпотекою є застава нерухомого майна, що залишається у володінні заставодавця або третьої особи.

Згідно з частиною 5 ст.3 Закону України "Про іпотеку" іпотека має похідний характер від основного зобов'язання і є дійсною до припинення основного зобов'язання або до закінчення

строку дії іпотечного договору.

Статтею 17 Закону України "Про іпотеку" встановлено, що іпотека припиняється у разі припинення основного зобов'язання або закінчення строку дії іпотечного договору.

Таким чином, оскільки судом першої інстанції обґрунтовано визнано припиненим зобов'язання позивача перед відповідачем за кредитним договором №22-07-980-KL від 02.04.2007 та додатковими угодами до нього в сумі 33 966 968,24 грн., а тому у відповідності до приписів частини 5 ст.3 Закону України "Про іпотеку" судом першої інстанції обґрунтовано припинено і зобов'язання за іпотечним договором від 16.01.2008 із всіма договорами про внесення до нього змін.

З урахуванням вищенаведеного, колегія суддів апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що позовні вимоги ПАТ "Київський дослідний ремонтно-механічний завод" підлягають задоволенню в повному обсязі.

Відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», фінансові послуги надаються зокрема фінансовими установами. Фінансовою послугою згідно приписів статті 4 наведеного Закону є операції з фінансовими активами, зокрема надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту, а також банківські та інші фінансові послуги, що надаються відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність".

Згідно зі ст. 17 Закону України «Про банки і банківську діяльність» юридична особа набуває статусу банку і право на здійснення банківської діяльності виключно після отримання банківської ліцензії та внесення відомостей про неї до Державного реєстру банків. Забороняється здійснювати банківську діяльність без отримання банківської ліцензії (до якої зокрема віднесено послугу надання банківського кредиту, а саме будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми).

Згідно вищенаведених приписів Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та Закону України «Про банки і банківську діяльність», судом першої інстанції встановлено, і з чим погоджується суд апеляційної інстанції, що відповідач безпідставно нараховував позивачу відсотки з дня відкликання у відповідача банківської ліцензії згідно постанови Національного банку України № 339 від 10.06.2014, а також ним безпідставно нараховані штрафні санкції за неналежне виконання зобов'язань щодо перерахування відсотків за користування кредитом, оскільки вбачається з наданих позивачем доказів, останній вчиняв дії щодо своєчасного виконання зобов'язань за кредитним договором, що підтверджується копіями платіжних доручень: від 27.02.2014 № 195 на суму 81 000,00 грн. (з призначенням платежу- сплата відсотків за січень 2014), від 28.02.2014 № 203 на суму 20 000,00 грн. (з призначенням платежу сплата тіла кредиту за лютий 2014), від 20.03.2014 № 205 на суму 53 000,00 грн. (з призначенням платежу: сплата відсотків за січень 2014 року), від 20.03.2014 № 206 на суму 77 000,00 грн. (з призначенням платежу: сплата відсотків за січень 2014 року), від 25.03.2014 № 207 на суму 30 000,00 грн. (з призначенням платежу: погашення тіла кредиту), від 25.03.2014 № 208 з призначенням платежу: погашення відсотків за лютий 2014), однак відповідач з лютого 2014 року відмовляв у виконанні позивачу вищенаведених платіжних доручень щодо перерахування коштів з рахунку позивача з підстав введення тимчасової адміністрації, а в подальшому - переходу до процедури ліквідації.

Статтею 4-3 Господарського процесуального кодексу України встановлено, що судочинство у господарських судах здійснюється на засадах змагальності. Сторони та інші особи, які беруть участь у справі, обґрунтовують свої вимоги і заперечення поданими судом доказами. Господарський суд створює сторонам та іншим особам, які беруть участь у справі, необхідні умови для встановлення фактичних обставин справи і правильного застосування законодавства.

Частина 1 статті 33 Господарського процесуального кодексу України передбачає, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень.

Відповідно до статті 43 Господарського процесуального кодексу України, Господарський суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді в судовому процесі всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом.

Відповідно до ст. 104 Господарського процесуального кодексу України, підставами для скасування або зміни рішення місцевого господарського суду є:

- 1) неповне з'ясування обставин, що мають значення для справи;
- 2) недоведеність обставин, що мають значення для справи, які місцевий господарський суд визнав встановленими;
- 3) невідповідність висновків, викладених у рішенні місцевого господарського суду, обставинам справи;
- 4) порушення або неправильне застосування норм матеріального чи процесуального права.

З огляду на викладене, Київський апеляційний господарський суд приходять до висновку, що доводи апелянтів, викладені в апеляційних скаргах, не спростовують висновків господарського суду першої інстанції, викладених в оскаржуваному рішенні, господарський суд першої інстанції під час вирішення спору вірно встановив фактичні обставини справи, належним чином дослідив наявні докази, дав їм належну оцінку та прийняв законне та обґрунтоване рішення у відповідності з вимогами матеріального та процесуального права, а тому, рішення місцевого господарського суду підлягає залишенню без змін, а апеляційні скарги Прокуратури Солом'янського району міста Києва та Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" на рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 у справі № 910/20158/14- підлягають залишенню без задоволення.

Керуючись ст.ст. 99, 101, 103, 105 Господарського процесуального кодексу України Київський апеляційний господарський суд -

ПОСТАНОВИВ:

1. Апеляційну скаргу Публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" на рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 у справі № 910/20158/14- залишити без задоволення.
2. Апеляційну скаргу Прокуратури Солом'янського району міста Києва на рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 у справі № 910/20158/14- залишити без задоволення.
3. Рішення Господарського суду міста Києва від 11.11.2014 у справі № 910/20158/14 - залишити без змін.
4. Матеріали справи № 910/20158/14 повернути до Господарського суду міста Києва.

Постанова апеляційного господарського суду набирає законної сили з дня її прийняття.

Постанову апеляційного господарського суду може бути оскаржено до Вищого господарського суду України у порядку та строки, передбачені Господарським процесуальним кодексом України

Головуючий суддя

С.Р. Станік

Судді

С.А. Гончаров

Є.Ю. Шаптала